

Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova
Generalni direktorat za multilateralne poslove

Adresa: Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 416355
fax: +382 20 225 702
www.mvp.gov.me

Br: 6/4-900/22 - 4277

14. decembar 2022.

Informacija

o 51. zasijedanju Savjeta UN za ljudska prava (HRC) i učešću Crne Gore kao članice Savjeta za period 2022-2024. godine

Tokom četvorosedmичnog zasijedanja, održana su 44 sastanka u okviru kojih preko 80 interaktivnih dijaloga. Paralelno su tekli pregovori o nacrtu 42 rezolucije koje su razmatrane tokom posljednja dva dana Savjeta. Savjet je usvojio i jednu predsjedničku izjavu, kojom se zbog nagomilanog programa rada Savjeta ostavlja prostor da godišnje sesije umjesto 10 traju do 14 sedmica, što je u praksi već slučaj. Imenovana su četiri nosioca mandata specijalnih procedura, kao i devet eksperata Savjetodanog komiteta Savjeta.

Plenum

U skladu sa uobičajenom praksom, u ime OHCHR-a, izvještaj je predstavila Nada Al-Našif, vršiteljka dužnosti Komesara koja je dala pregled stanja iz domena djelovanja OHCHR. Između ostalog, izvijestila je o posjeti Visoke komesarke Mišel Bašle Bosni i Hercegovini, u junu 2022. godine, uoči opštih izbora koji su se odvijali u naglašeno polarizujućem društvenom kontekstu. Tom prilikom, Bašle je ohrabrila političke aktere da se posvete izgradnji inkluzivne i demokratske budućnosti, što podrazumijeva stvaranje uslova da sve nadležne institucije u potpunosti sprovode anti-diskriminatorne politike, da se domaća krivična gonjenja energično vode i da se ostvari napredak u pogledu adekvatnih, efikasnih i brzih reparacija za sve žrtve i preživjele.

Tokom odvojenih interaktivnih dijaloga, vršiteljka dužnosti Visokog komesara dala je pregled stanja ljudskih prava u Šri Lanki, Avganistanu, Mjanmaru, Nikaragvi (tačka 2). Posebni mehanizmi su predstavili izvještaje o stanju ljudskih prava u Etiopiji, Siriji, Burundiju, Ukrajini, Mjanmaru, Venecueli, Bjelorusiji (tačka 4).

Tokom generalne debate u okviru navedenih tački dnevnog reda, delegacije su pozdravile imenovanje Vokera Turka za Visokog komesara za ljudska prava i izrazili očekivanje da će tu funkciju obavljati vodeći računa o postulatima ljudskih prava, njihovoj nedjeljivosti i univerzalnosti. Neke države su naglašavale važnost nemiješanja u unutrašnje prilike i

izbjegavanja politizacije. Sjedinjene Američke Države, Velika Britanija i članice EU izrazile su zabrinutost zbog represivnih politika, gušenja slobode izražavanja i mirnog okupljanja, te slobode vjeroroispovijesti, kao i nasilja koje trpe branioci ljudskih prava, koje je nerijetko praćeno prisilnim nestancima, prisilnim zatvaranjima, torturom i ostalim oblicima nečovječnih kazni i postupaka.

Posljednju godišnju sesiju Savjeta za ljudska prava obilježile su dvije tematske rezolucije – o Rusiji i Kini - što je prvi put da se stalne članice Savjeta bezbjednosti, i to u isto vrijeme, nađu na agendi Savjeta za ljudska prava zbog ozbiljnih kršenja ljudskih prava. Rusija je do početka invazije na Ukrajinu bila članica Savjeta, dok je Kina članica do kraja 2023.godine.

Na predlog 26 članica EU, Savjet je usvojio rezoluciju kojom se uspostavlja mandat specijalnog izvjestioca za Rusiju. Što se tiče Kine, kratka proceduralna odluka koju inicirala grupa zapadnih zemalja, nije dobila podršku. Predlog da se, na osnovu izvještaja Kancelarije Visokog komesara za ljudska prava (OHCHR) o stanju ljudskih prava u Sinkjangu, organizuje debata tokom 52. sesije Savjeta odbijen je tijesnom većinom. Kina je u svoje ime i u ime grupe država imala nekoliko izjava. Kina je procjenu OHCHR-a o situaciji ljudskih prava u Sinkjangu koja je sačinjena nakon posjete Mišel Bašle Kini okarakterisala lažnom, ističući da je izvještaj utemeljen na dezinformacijama. Odbacujući preporuke iz izvještaja, Kina je odbila saradnju sa OHCHR-om po ovom osnovu.

I tokom ovog zasjedanja je snažan fokus bio na Rusiji u kontekstu ruske agresije na Ukrajinu. Međunarodna komisija za istrage je predstavila izvještaj o dokumentovanim kršenjima ljudskih prava, ističući da se na osnovu njih može zaključiti da su počinjeni ratni zločini. Ukazali su na dobru saradnju sa svim institucijama u Ukrajini, posebno istražnim organima koji vrijedno sakupljaju i dokumentuju kršenja ljudskih prava i procesuiraju prema međunarodnim pravosudnim instancama. O Ukrajini je bilo govora i tokom redovnog interaktivnog dijaloga o izvještaju OHCHR-a tokom kojeg su zapadne države, uključujući Crnu Goru, ponovile poznate ocjene u odnosu na rusku agresiju, pozivajući na obustavu sukoba i povlačenje iz Ukrajine.

U odnosu na tematske dijaloge, u fokusu su bile godišnje panel diskusije na temu promocije rodne perspektive kroz djelovanje Savjeta za ljudska prava, klimatske promjene, pravo na rad i prava autohtonog stanovništva. U odnosu na prioritete za koje se Crna Gora zalaže, akcentat je bio na interaktivnom dijalogu o pravima starijih osoba, kako tokom plenarnih dijaloga, tako i prilikom produženja mandata nezavisnom ekspertu o pravima starijih osoba. U okviru generalne debate pod tačkom 8 (Bečka deklaracija i Program akcije), Španija i Čile su inicirali zajedničku izjavu kojom se osuđuje svirepa smrt Mahse Amini u policijskom pritvoru, kojoj se pridružila i Crna Gora. Izjava EU je potencirala izvode iz Deklaracije koje se odnose na važnost društvenog pluralizma, čime se obezbjeđuje prostor za djelovanje civilnog sektora. Istaknuto je važnost nesmetane slobode udruživanja i izražavanja, osuđujući ubistva novinara širom svijeta. Kao odgovor na nedavne događaje u Ukrajini, istakli su da EU ne priznaje i nikada neće priznati nezakonite lažne „referendume“ sprovedene u djelovima Donjecke, Hersonske, Luganske i Zaporoške oblasti Ukrajine i njihov falsifikovani ishod, niti bilo koju odluku donijetu na osnovu ovog ishoda. Apelovali su na sve članice UN da učine isto, ističući da svaka aneksija teritorije neke države od strane druge države koja je rezultat prijetnje ili upotrebe sile predstavlja kršenje principa Povelje UN i međunarodnog prava.

Odluke i zaključci

Savjet za ljudska prava usvojio je 41 rezoluciju i odbacio jedan tekst. Ovo predstavlja povećanje od 52% u broju usvojenih tekstova u odnosu na godinu dana ranije (HRC48). Od 41 usvojenog teksta, 30 je usvojeno konsenzusom (73%), a 11 glasanjem (27%).

Uspostavljen je novi mandat specijalnih izvjestilaca za stanje ljudskih prava u Rusiji. Produženi su mandati nezavisnom ekspertu za prava starijih osoba, specijalnim izvjestiocima za: pravo na razvoj, prisilna zatvaranja, plaćenike, ropstvo, autohtono stanovništvo, bezbjednu pijaću vodu i kanalizaciju, Avganistan, Etiopiju, Burundi, Venecuelu, Demokratsku Republiku Kongo, Centralnu Afričku Republiku i Somaliju. Savjet je produžio mandat grupi eksperata za Šri Lanku, koja uz podršku OHCHR-a sakuplja, konsoliduje, analizira i čuva informacije i dokaze za buduće procese utvrđivanja odgovornosti za gruba kršenja međunarodnog humanitarnog prava u Šri Lanki. U vezi sa stanjem ljudskih prava u Siriji, rezolucija koja je usvojena na ovoj sesiji stavlja fokus na nestale. Savjet je obnovio mandat grupi međunarodnih eksperata za stanje ljudskih prava u Etiopiji.

Savjet je razmotrio i bez glasanja usvojio set tematskih rezolucija: mladi i ljudska prava, autohtono stanovništvo, jačanje volonterskih fondova za Univerzalni periodični pregled (UPR), svjetski program za obrazovanje o ljudskim pravima, neurotehnologija i ljudska prava, uloga dobrog upravljanja u promociji i zaštiti ljudskih prava, prigovor savjesti na služenje vojnog roka, bezbjednost novinara, sajberbuling, pravo svih na najviše standarde fizičkog i mentalnog zdravlja, promocija međunarodne saradnje u pružanju podrške nacionalnim institucijama za ljudska prava, jačanje tehničke saradnje i kapaciteta u oblasti ljudskih prava, lokalno upravljanje i ljudska prava, tehnička pomoć Maršalskim ostrvima u jačanju kapaciteta za suočavanje sa uticajem nuklearnog nasljeđa na uživanje ljudskih prava (pravo na zdravu životnu sredinu koje je priznato prošlogodišnjom odlukom Savjeta), tehnička pomoć Jemenu, terorizam i ljudska prava, uloga prevencije u promociji i zaštiti ljudskih prava, ljudska prava i tranziciona pravda.

Učešće Crne Gore na 51. zasjedanju Savjeta za ljudska prava

Stalna misija Crne Gore u Ženevi nastavila je da ostvaruje sadržajne kontakte sa brojnim delegacijama, posebno sa članicama i delegacijom EU u Ženevi. Razmjena informacija sa svima je posebno bila od značaja prilikom definisanja crnogorskih pozicija o predlozima tekstova rezolucija, s obzirom da njihov broj iz sesije u sesiju raste (prvi put u ovoj godini razmatrano preko 40 tekstova). Misija se pridružila svim zajedničkim izjavama EU koje su u okviru generalnih debata dijeljene kandidatima za članstvo na priključivanje. Kao članica grupe o Šri Lanki, Misija je učestvovala u pripremi teksta rezolucije koja je usvojena na ovoj sesiji.

Vođeni nacionalnim i vanjskopolitičkim prioritetima, kao članica Savjeta za ljudska prava, zapažena su bila izlaganja Crne Gore po različitim tematskih pitanjima. Crna Gora je dala doprinos i prilikom razmatranja različitih tekstova, izlažući u korist usvajanja rezolucije o pravima starijih osoba. Crna Gora je bila aktivna tokom interaktivnih dijaloga o interaktivni o Šri Lanki; sa specijalnim izvjestiocem za Avganistan; o stanju ljudskih prava djevojčica i žena u Avganistanu; sa nezavisnim ekspertom za prava starijih osoba; sa međunarodnom istražnom komisijom za Ukrajinu; o izvještaju Visoke komesarke o Ukrajini.